

Teze k revizi systému druhové ochrany

**příprava novely zákona o ochraně
přírody a krajiny**

Programové prohlášení vlády ČR 2022

„Zajistíme účinnější ochranu druhů postavenou především na ochraně biotopů prostřednictvím legislativních změn připravených do roku 2023 i podpory praktických opatření.“

Potřeba novely

- **Ochrana zvláště chráněných druhů (ZCHD) staví výhradně na ochraně jedinců**
- u mnoha druhů je nadbytečná, při běžném obhospodařování a užívání krajiny vede k plošnému porušování zákona
- **Kategorizace ZCHD** nereflektuje míru ohrožení (zastaralé seznamy), nezohledňuje rozdílné nároky druhů a příčiny jejich ohrožení
- **Omezená paleta nástrojů aktivní péče o druhy**

Hlavní teze změn

- **zvláštní ochranu druhů postavit na ochraně jejich biotopů a populací**
 - upravit kategorizaci ZCHD a podmínky jejich ochrany (posílení ochrany biotopu, odlišení ochranných podmínek dle nároků a příčin ohrožení)
 - zlepšit vymahatelnost zvláštní ochrany druhů
- **umožnit zacílit aktivní péči na nejohroženější druhy a přírodní stanoviště**

+ zlepšit podmínky pro využití digitalizace státní správy a omezení administrativní náročnosti; odstranit nedostatky zjištěné z aplikační praxe

Oddělená prioritizace

mzp.cz

1. Právní ochrana druhů

Ohrožení druhů vyplývá z lidské činnosti a lze ho zákonnými zákazy snížit

Zákonné zákazy vázané na tři stupně ochrany druhů

Seznam ZCHD

Cílí na širokou veřejnost, hospodařící subjekty a další pro zajištění ochrany druhů

2. Aktivní péče o druhy

Ohrožení druhů vyplývá z lidské činnosti či přírodních procesů, které lze ovlivnit pouze aktivními opatřeními

Realizace nástrojů aktivní péče o druhy

Červené seznamy

Cílí dovnitř ochrany přírody na prioritizaci péče o nejpotřebnější

Právní ochrana druhů

- Zachování 3 kategorií (stupňů) ochrany
- Zavedení ochrany biotopu ZCHD a místní populace druhu jako společné (základní) ochranné podmínky
- Větší zacílení stupňů ochrany, specifikace podmínek (u III. stupně bez ochrany jedinců)
- Zachování úrovně transpozice směrnice o stanovištích a o ptácích
- *Indikativní seznam ZCHD bude předložen spolu s návrhem novely*

Společná (základní) ochrana biotopu a místní populace

- **I. Stupeň ochrany**
 - nejohroženější druhy
 - chránění všichni jedinci a omezeno běžné hospodaření, pokud má vliv na jedince a jejich biotop
- **II. Stupeň ochrany**
 - ostatní druhy vyžadující ochranu jedinců (mj. s ohledem na požadavky směrnic)
 - nezáměrné zásahy při běžném hospodaření, průchodu krajinou, v dopravě apod. bez omezení, pokud neohrozí místní populaci nebo nepoškodí biotop druhu.
- **III. Stupeň ochrany**
 - pouze základní ochrana (biotopu a místní populace), tj. není ochrana jedinců
 - běžné hospodaření bez omezení, pokud neohrozí místní populaci
 - manipulace s jedinci bez omezení, pokud neohrozí místní populaci

Právní ochrana druhů

místní populace druhu (nově zavedený pojem)

- část populace určitého druhu žijící na území vymezeném hranicemi souvislého biotopu tohoto druhu, případně ohraničeném spojitým výskytem tohoto druhu v daném místě (např. populace rostlin rostoucí na jedné louce)

běžné hospodaření

- zachován současný způsob vymezení (co se za běžné hospodaření nepovažuje), tj. zásahy, při kterých může dojít ke změně hydrologických půdních poměrů, půdního povrchu, chemických vlastností prostředí s upřesněním/doplněním o změny způsobu využití pozemků aj. V rámci stupně II. a III. omezováno při ohrožení místní populace, nikoli jedinců.
- do běžného hospodaření zahrnuty i zásahy, které jsou prováděné na pokyn orgánu ochrany přírody či ve spolupráci s ním (např. při realizaci plánů péče, záchranných programů aj.)

Právní ochrana druhů

Hořec brvitý – ohrožen sběrem a poškozováním jedinců – nově zařazen mezi ZCHD

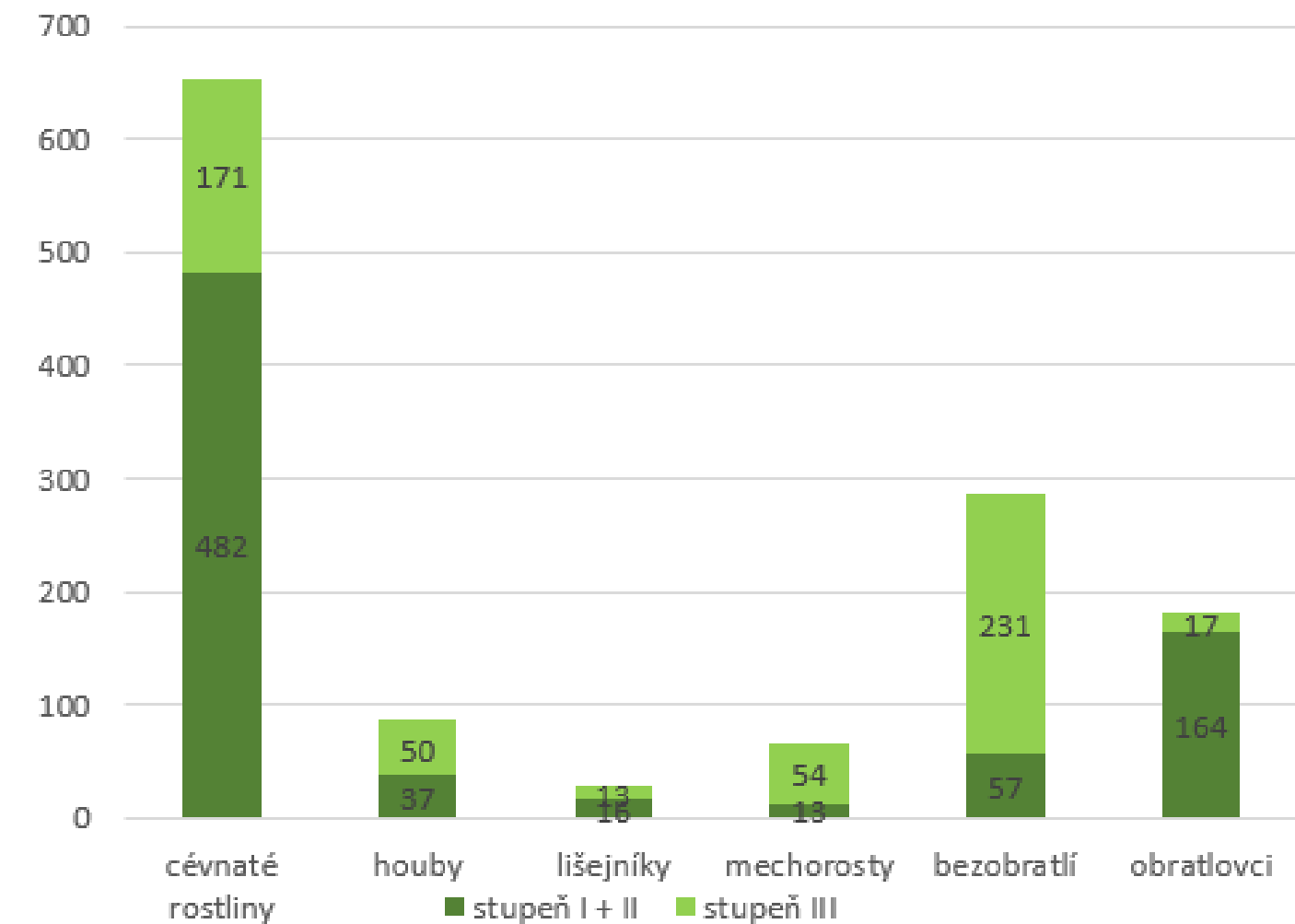
Kotvice plovoucí – přeřazena z kriticky ohrožených do st. III

Seznamy ZCHD

mzp.cz

- seznamy ZCHD a zařazení do stupňů stanoveny nadále prováděcím předpisem (vyhláškou)
- připraven (indikativní) návrh seznamu - zohlednění aktuálního stavu druhů i míry ochrany na úrovni EU
- mírný nárůst počtu ZCHD, ale přes 40% ve st. III
- připraveny online karty všech druhů

Aktivní péče o druhy a stanoviště

- pro nejohroženější kategorie Červených seznamů

Nástroje:

- záchranné programy
- regionální akční plány
 - ...aktivní péče o druhy a jejich biotopy, o přírodní stanoviště*
- programy péče
 - ...konceptní přístup ke „konfliktním druhům“*
- celostátní Červené seznamy publikovány AOPK ČR, pravidelná aktualizace

Aktivní péče o druhy

mzp.cz

Koukol polní – ohrožen intenzifikací (čištěním osiva aj.) – nově není ZCHD, i přesto lze připravit regionální akční plán

Okáč skalní – ohrožen zarůstáním krátkostébelných trávníků a ústupem extenzivní pastvy – bude připraven záchranný program

Foto L. Černá, M. Kišelová

Foto P. Slavík

Harmonogram novely

Červen 23

- prezentace tezí
- dokončení paragrafového znění návrhu

Červenec 23

- předjednání návrhu - MZe a další rezorty, regionální orgány ochrany přírody

Srpen 23

- dokončení předjednání návrhu - hospodáři v krajině a další
- souběžně dopracování RIA a důvodové zprávy

Září 23

- vnitřní připomínkové řízení
- předložení poradě vedení MŽP

Říjen

- mezirezortní připomínkové řízení

Listopad a
prosinec 23

- vypořádání MPŘ
- Legislativní rada vlády

Leden/únor
24

- projednání vládou
- předložení do Poslanecké sněmovny

Leden 26?

- účinnost

Závěr

Přijetí novely ...

- umožní zvláštní ochranu druhů vystavět na ochraně jejich biotopů a populací ve shodě se záměrem vlády
- narovná právní prostředí v případě nezáměrných poškození jedinců a jejich biotopů (např. v rámci dopravy, průchodu krajinou) a umožní ve větším rozsahu běžnou péči o krajinu
- zacílí aktivní péči na nejohroženější druhy a přírodní stanoviště; doplní k tomu potřebné nástroje
- omezí administrativní náročnost a odstraní nedostatky zjištěné v dosavadní praxi (např. u jedinců odchovaných v lidské péči)

Děkujeme za pozornost

